

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Sekizinci İnikat

30 . XI . 1955 *Çarşamba*

Münderecat

	Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	182:183
2. — Havale edilen kâğıtlar	183
3. — Yoklama	184

1. — SABIK ZABIT HULASASI

Kars Mebusu Ali Yeniaras'ın, Amasya vilâyetinin Selazğı Köprübaşı mevkiindeki belediye-ye ait bina hakkındaki sualine Dahiliye Vekili cevap verdi.

Kırşehir Mebusu Tahir Taşer'in, Emekli Sandığı Kanununun 39 ncu maddesinin değiştirilip değiştirilmiyeceğine ve Genelkurmay eski 2 nci Başkanı Orgeneral Zekâi Okan'ın emekliye sevk edilmesi ve yeniden hizmete alınması sebebine dair Başvekil ve Millî Müdafaa Vekilinden şifahi suali, kendisi üst üste iki İnikatta hazır bulunmadığından, düştü.

Sinob Mebusu Şerafettin Ayhan'ın, Gediz kazası Jandarma Komutan vekilinin iki kişiyi dövdüğünün ve kaza kaymakamının bir köye ait muhtar mührünü hiçbir resmî sıfatı olmayan birine teslim için emir verdiğinin doğru olup olmadığına dair Dahiliye Vekilinden şifahi suali, kendisi hazır bulunmadığından, gelecek İnikada bırakıldı.

Malatya Mebusu Mehmet Zeki Tulunay'ın, Bedelsiz Mal İthali Kararnamesinin neşrindeki gecikme ve iptal sebeplerine dair Başvekilden şifahi sualine Maliye Vekili cevap verdi.

Malatya Mebusu Nüvit Yetkin'in, Hariciye Vekilinin Devlet Vekâletine tâyininden sonra bu vekâlete Başvekilin vekâlet etmesinin Teşkilâtı Esasiye Kanununun 49 ncu maddesine uygun olup olmadığına dair Başvekilden şifahi sualine Devlet Vekili ve Başvekil Yardımcısı Fuad Köprülü cevap verdi.

Kars Mebusu Mehmet Hazer'in, Kars ve kazalarındaki kuraklık sebebiyle ot tedariki müşkülâtı karşısında halkın elinden çıkarmak zorunda kaldığı hayvanların değer pahasına satılabilmesi için Hükümetçe ne gibi karar ve tedbir alındığına dair Millî Müdafaa Vekilinden şifahi sualine Millî Müdafaa Vekâleti Vekili Fuad Köprülü cevap verdi.

Kars Mebusu Turgut Göle'nin, Demokrat Parti Reisvekili Fuad Köprülü'nün yaptığı basın toplantısındaki konuşmaları hakkında Başvekilden şifahi suali, Adliye Vekilinin talebi üzerine, bir hafta sonraya bırakıldı.

Kars Mebusu Ali Yeniaras'ın, Savarona okul gemisinin son beş yıl için okul gemisi vazifesi dışında karasularımız dâhil ve haricinde ne kadar sefer yaptığını, bu seferlere hangi

deniz vasıtalarının iştirak ettiğine ve masraflarının miktarına dair Başvekilden şifahi sualine Devlet Vekili ve Başvekil Yardımcısı Fuad Köprülü cevap verdi.

Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın, Devlet Radyosu hakkında Başvekilden,

Kars Mebusu Kemal Güven'in, Reiscumhurun Ürdün'e yaptığı ziyaret esnasında vâkı beyanatı hakkında Hariciye Vekilinden,

Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın, 2 . V . 1954 tarihinden 12 . XI . 1955 tarihine kadar İstanbul, İzmir ve Ankara'da intişar eden gazete ve mecmualara ne miktar resmî ilân verildiğine, bu ilânların bedeli ile tevzi ölçülerinin ne olduğuna dair Başvekilden,

Malatya Mebusu Kâmil Kırıkoglu'nun, Avrupa Konseyi İstişari Meclisi Türk Heyetine dâhil Urfa Mebusu Feridun Ergin'in Konsey nezdindeki temsileliliği hakkında vâkı hâdise ve neşriyatın doğru olup olmadığına dair Hariciye Vekilinden,

Kars Mebusu Ali Yeniaras'ın, Dahiliye Vekili Etem Menderes'e İstanbul'dan Ankara'ya gelirken ne sebeple askerî uçak tahsis edildiğine ve 1 . I . 1955 ten 12 . XI . 1955 tarihine kadar geçen zaman içinde sivil zevata tahsis edilen askerî uçakların uçuş saatleriyle kilometre masraflarına dair Başvekilden,

Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın, Demokrat Parti Genel Başkanı ve Başvekil Adnan Menderes'in, 15 . X . 1955 tarihinde Demokrat Parti Büyük Kongresinde Türk silâhlı kuvvetleri hakkındaki vâkı beyanatına dair Başvekilden olan şifahi sualleri, Başvekil ve Hariciye Vekâleti Vekili hazır bulunmadığından, gelecek İnikada bırakıldı.

Meclis Dahilî Nizamnamesinin 53 ve 59 ncu maddelerinin tadiline dair nizamname teklifi kabul edildi.

30 . XI . 1955 Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili
Kayseri Mebusu
F. Apaydın

Kâtip
Bolu Mebusu
İ. Gülez

Kâtip
Kayseri Mebusu
Ö. Mart

Sualler

Şifahi sualler

1. — Elâzığ Mebusu Şevki Yazman'ın, sahile uzak bölgelerden ihracedilen madenlere prim verilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair şifahi sual takriri, İktisat ve Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (6/142)

2. — Kocaeli Mebusu Cemal Tüzün'ün, kim-sesiz çocuklar ve dilenciler hakkındaki şifahi sual takriri, Adliye, Dahiliye, Maarif vekâletlerine gönderilmiştir. (6/143)

3. — İzmir Mebusu Pertev Arat'ın, Ankara'da münteşir Sonhavadis Gazetesinin 21 Kasım 1955 günlü nüshasındaki «İlkokulda da

siyaset» başlıklı yazıya dair şifahi sual takriri, Adliye ve Maarif vekâletlerine gönderilmiştir. (6/144)

4. — Diyarbakır Mebusu Mustafa Ekinci'nin, Dahiliye Vekilinin 20 Ekim 1955 tarihinde askerî bir uçakla Diyarbakır'a gitmesinin sebeplerine dair şifahi sual takriri, Dahiliye Vekâletine gönderilmiştir. (6/145)

Tahriri sual

1. — Konya Mebusu Tevfik Fikret Baran'ın, Konya vilâyetinin Seydişehir kazasındaki Sugla Gölüne dair tahrirî sual takriri, Nafia ve Ziraat vekâletlerine gönderilmiştir. (7/120)

2. — HAVALA EDİLEN KAĞITLAR

Teklifler

1. — Denizli Mebusu Baha Akşit'in, muayenehane açmıyan tabip ve diş tabipleriyle kimyager ve eczacılara tazminat verilmesi hakkında kanun teklifi (2/178) (Sıhhat ve İctimai Muavenet ve Bütçe encümenlerine).

2. — Denizli Mebusu Baha Akşit'in, Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâleti Teşkilât ve Memurin Kanununa ek kanun teklifi (2/179) (Sıhhat ve İctimai Muavenet ve Bütçe encümenlerine).

3. — Denizli Mebusu Baha Akşit ve dört arkadaşının, Astsubay Kanununa ek kanun teklifi (2/180) (Millî Müdafaa ve Bütçe encümenlerine).

4. — Muğla Mebusu Yavuz Paşamehmetoğlu'nun, İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri hakkındaki 1702 sayılı Kanunun 5991 sayılı Kanunla değiştirilen 3 neü maddesinin (B) fıkrasının tadili hakkında kanun

teklifi (2/181) (Maarif ve Bütçe encümenlerine).

5. — Niğde Mebusu Ahmet Nuri Kadioğlu'nun, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda bâzı değişiklikler yapılmasına ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesine dair 5591 sayılı Kanunun 6244 sayılı Kanunla muaddel 3 neü maddesinin tadili hakkında kanun teklifi (2/182) (Maliye ve Bütçe encümenlerine).

Tezkereler

6. — Tekel Genel Müdürlüğü 1947 yılı muamelâtına ait bilânço ile denetçiler raporunun gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/263) (Divanı Muhasebat Encümenine).

7. — Vakıflar Umum Müdürlüğü'nün 1953 bütçe yılı hesabı katisine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi (3/264) (Divanı Muhasebat Encümenine).

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,05

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KÂTIPLER : İhsan Gülez (Bolu), Ömer Mart (Kayseri)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız efendim.
(Edirne Mebuslarına kadar yoklama yapıldı)

REİS — Ekseriyet vardır, Celseyi açıyorum.
Efendim, vekiller yarlerinde hazır bulunmadıklarından kendileri tarafından suallerin takibine imkân yoktur, bu sebeple ruznamedeki sualleri tehir ediyoruz.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Usul hakkında söz istiyorum .

REİS — Ruznamede kanun lâyiha ve teklifleri de mevcuttur, fakat bunların alâkalı vekillerin huzuriyle görüşülmesi Nizamnamei

Dahilî icabından bulunmaktadır. Bu sebeple bu kanun lâyiha ve tekliflerini de bir defaya mahsus olmak üzere talik ediyoruz.

(Sinan Tekelioğlu'na hitaben) : Usul hakkında söz istemiştiniz, buyurun.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Lüzum kalmadı.

REİS — Ruznamede görüşülecek başka madde olmadığından iki Aralık Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet veriyorum.

Kapanma saati : 15,10

TASHİH

4 ncü İnikadın 87 nci sayfasının 2 nci sütunundaki (Riyaset Divanının Heyeti Umumiyyeye Mâruzatı) kısmının ikinci paragrafının altına aşağıdaki not ilâve olunacaktır :
340 sayılı matbua 8 nci İnikat zaptının sonuna bağlıdır.

• Devre : X
İçtima : 1

S. SAYISI : 340

Çankırı Mebusu Celâl Boynuk'un, Devlet Şûrası Kanununun 2 nci maddesinin F fıkrasının tefsiri hakkında tavrı ve Dahiliye, Adliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (4/91)

21 . I . 1955

Yüksek Reisliğe

3546 sayılı Devlet Şûrası Kanununun 2 nci maddesinin 5 nci fıkrası hakkında hazırladığım tefsir talebi aşağıdadır. :

Gereğinin ifasını saygılarımla rica ederim.

Çankırı
Celâl Boynuk

Devlet Şûrası Reislik, daire reisliği ve âzalıkların kimlerin seçilebileceğini gösteren Devlet Şûrası Kanununun 2 nci maddesinin 5 No. lu bendinde aynen (Vilâyetlerde en az üç sene memuriyette bulunduktan sonra, merkez daireleri umum müdürlüklerinde veya o derecedeki memuriyetlerde yahut hukuk müşavirliklerinde hizmet etmiş) demek suretiyle merkez daireleri umum müdürlükleri ile o derecedeki memuriyetlerde yahut hukuk müşavirliklerinde bulunan kimselerin vilâyetlerde en az üç sene hizmet etmiş olması şartıyla reislik veya âzalığa intihabolanabileceğini zikretmiş bulunmaktadır.

Hâl böyle iken 5 nci bendin başında bulunan vilâyetlerde üç sene hizmet şartının fıkranın sonundaki hukuk müşavirliklerinde hizmet etmiş olanlara şâmil bulunup bulunmadığı hususu ile bâhşedilen hukuk müşavirliğinin hangi hukuk müşavirlikler olacağı hususunda anlayış ihtilâfı mevcut bulunmaktadır. Her ne kadar maddenin tarzı tahriri ve müzakere zabıtlarının tetkiki ve Devlet Şûrası reis veya âzalıklarına intihabedileceklerin aynı zamanda idari tecrübe ve bilgilerle de mücehhez bulunmasının lüzumu karşısında hukuk müşavirlerinin de vilâyetlerde üç sene hizmet etmiş bulunması şart kılındığı ve bu memuriyetlere asgari umum müdürlük derecesindeki memurların alınabileceği ve ancak vekâlet hukuk müşavirliklerinin umum müdür derecesinde olacağı itizam olduğu tezahür etmekte ise de son defa münhal bulunan âza ve reisliklerin intihabı münasebetiyle Adliye Encümeninde geçen müzakerelerde bu maddenin aksi şekilde mütalâa edilip o yolda karar da ittihaz edilmiş bulunduğu görüldüğünden işbu fıkranın tefsirine lüzum hissetmiş bulunuyorum.

Tefsir fıkrası : (2 nci maddenin 5 nci bendinin başındaki vilâyetlerde üç sene hizmet kaydının aynı fıkranın sonundaki hukuk müşavirliklerine de şâmil olduğu ve hukuk müşavirlikleri kaydının sadece vekâlet hukuk müşavirlerine munhasır bulunduğu aşikâr olduğundan bu yolda tefsire mahal olmadığına) şeklinde karar verilmesi arz ve teklif olunur.

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Esas No. 4/91

Karar No. 23

11 . II . 1955

Yüksek Reisliğe

Çankırı Mebusu Celâl Boynuk'un, Devlet Şûrası Kanununun 2 nci maddesinin (F) fıkrasının tefsiri hakkındaki takriri, Adliye ve Dahiliye vekâletleri mümessillerinin iştirakiyle encümenimizde müzakere edildi :

Devlee Şûrası Reis ve Âzalıklarının menşee ve Membalarını tadadeden 3546 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin 5 numaralı bendinde yazılı olduğu ve hile merkez daireleri umum müdürlükleri ile o derecedeki memuriyetler veyahut hukuk müşavirliklerinin bu vasıfta bir kaynak olabilmeleri için vilâyetlerde en az 3 yıl memuriyette bulunmak şartıyla takyidedilmiş olduklarından ve tabiatıyla hukuk müşavirliklerinin de bu takyidin şumulüne dâhil bulunduğundan, bendin metnindeki sarahat muvacehesinde şüphe ve tereddüde düşmeye mahal yoktur.

Diğer taraftan Devlet Şûrası gibi bir nizam ve içtihat müessesesinin bünyesinde yer alacak hukuk müşavirinin evvelâ kendi keriyeri ve hiyerarsisi içinde merkez daireleri umum müdürlükleri derecesinde ve onlara tenazur teşkil edecek bir tarzda belli bir kademeyi ihraz etmiş olmasını istemek de meselenin zat ve mahiyeti ve bahse mevzu bendin delâlet, ruh ve mânasının zaruri bir neticesi olarak kabul edilmek lâzımgelir.

Hususiyle, hukukta her nimetin bir külfet mukabilinde vücut bulması ana kaidelerden birisi bulunduğuna göre, tatbikatta aynı seviyedeki tahsil membaılarından gelen iki kategori memurluklara belli bir hak ve salâhiyeti bahşederken her ikisinin aynı şart ve külfetlerle mukayyet ve mahmul tutulmaları en tabii bir adalet icabıdır.

Tatbikatta iki bin nüfuslu köylere kadar girmiş bulunan belediyelerde dahi hukuk müşavirlikleri bulunmasına göre bahse konu benddeki hukuk müşavirliği ibaresinde bir ruh ve mâna takyidinin, kanunun vâz'ı sırasında derpiş edilmiş olacağını kabul etmek lâzımgelir.

Devlet Şûrası gibi birinci derecede kazai ve istişari bir müessese bünyesine açılan kapıların, asgari bir tecrübe ve mümarese şartı kabul edilmeksizin kelimenin mutlak mânasıyla bütün hukuk müşavirlikleri için açık tutulmuş olacağını kabule imkân yoktur.

Netice :

3546 sayılı Devlet Şûrası Kanununun 2 nci maddesinin 5 nci bendinde yazılı (Hukuk müşavirlikleri) nin vilâyetlerde üç yıl müddetle hizmet görmüş bulunmak kaydıyla mukayyet olduklarından ve yine merkez daireleri umum müdürlükleri derecesinde, yani vekâletlerin merkez hukuk müşavirliklerine munhasır bulunduğundan şüphe edilemeyeceğinden bu yolda bir tefsire lüzum ve mahal bulunmadığına ekseriyetle karar verildi.

Havalesi gereğince Adliye Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Dahiliye Encümeni Reisi	Reisvekili	
Edirne	Ankara	
<i>R. Nasuhioğlu</i>	<i>Â. Benderlioğlu</i>	
Bu M. M.	Kâtip	
Denizli	Kocaeli	
(Söz hakkım mahfuz)	<i>S. Yalım</i>	
<i>A. H. Sancar</i>		
Amasya	Amasya	Çoruh
<i>M. Zeren</i>	<i>K. Eren</i>	<i>Z. Ural</i>
Kastamonu	Kastamonu	Konya
<i>S. Çağlar</i>	<i>M. Kuşakçioğlu</i>	<i>M. Keskin</i>
Konya		Niğde
<i>M. R. Özal</i>		<i>C. Kavurmacioğlu</i>
Samsun		Samsun
<i>E. Anıt</i>		<i>M. Özkefeli</i>
İmzada bulunamadı		İmzada bulunamadı
Seyhan		Sivas
<i>A. Kırık</i>		<i>E. Damalı</i>
Trabzon		İmzada bulunamadı
<i>P. Sanaç</i>		Uşak
		<i>Y. Aysal</i>

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye Encümeni

Esas No : 4/91

Karar No : 36

14 . IV . 1955

Yüksek Reisliğe

Çankırı Mebusu Celâl Boynuk'un Devlet Şûrası Kanununun 2 nci maddesinin (F) fıkrasının tefsiri hakkındaki teklifi ve bu husustaki Dahiliye Encümeni mazbatası Riyasetten 11 . II . 1955 tarihinde encümenimize havale edilmiş olmakla Hükümet temsilcilerinin iştirakiyle görüşüldü.

Çankırı Mebusu Celâl Boynuk talebinde Devlet Şûrası Kanununun 2 nci maddesinin 5 numaralı bendinde (Vilâyetlerde en az üç sene memuriyette bulunduktan sonra, merkez daireleri umum müdürlüklerinde veya o derecedeki memuriyetlerde yahut hukuk müşavirliklerinde hizmet etmiş.) kaydının mevcut olduğu ve bu suretle merkez daireleri umum müdürlükleri ile o derecedeki memuriyetlerde en az üç sene hizmet etmiş olmak şartıyla Reislik veya âzalığa intihabolanabileceği sarahatinin mevcut olması karşısında Devlet Şûrası Kanununun 2 nci maddesinin 5 nci bendinin başındaki vilâyetlerde üç sene hizmet kaydını aynı fıkranın sonundaki hukuk müşavirliklerine de şâmil olduğu ve hukuk müşavirlikleri kaydının sadece vekâlet hukuk müşavirlerine munhasır bulunduğu, aşikâr olduğundan bu yolda tefsire mahal olmadığına karar verilmesi mütalâasıyla tefsir talebinde bulunmuş olduğu ve talebi ilk tetkik eden encümen olarak Dahiliye Encümeni ise 5446 sayılı Devlet Şûrası Kanununun 2 nci maddesinin 5 nci bendinde yazılı (Hukuk Müşavirlikleri) nin vilâyetlerde üç yıl müddetle hizmet görmüş bulunmak kaydıyla mukayyet olduklarından ve yine merkez daireleri umum müdürlükleri derecesinde yani vekâletlerin merkez hukuk müşavirliklerine munhasır olduğundan şüphe edilmeyeceğinden bu sebeple tefsire mahal olmadığına karar verilmiş bulunmaktadır.

Gerek tefsir talebini ve gerekse Dahiliye Encümeni mazbatasını tetkik eden encümenimiz müzakere neticesinde;

1. Devlet Şûrası Kanununun tedvin edildiği tarihte mer'î olan Memurin, Teadül ve Teşkilât Kanunlarına nazaran tefsiri istenen bentdeki

« . . . . o derecedeki memuriyetler . . . » tâbirinde mündemiç bulunduğu halde ayrı bir memuriyet katagorisi olduğu Barem Kanununun 6 nci maddesi ile dahi teyidedilmiş bulunan hukuk müşavirliklerinin, Adliye Encümeni tarafından yahut edatiyle tefrik ve tasrih edilmek suretiyle lâyhaya derci; bunların, evvelki fıkralarda zikredilen memuriyetlerin tâbi bulunduğu vilâyet hizmeti şartına mahiyetleri itibariyle tâbi tutulamıyacağı maksadına mâtuf olabileceği,

2. Mevzuatımıza göre, hukuk müşavirliği, Devlet memuriyeti olarak vekâletlerle mülhak ve müstakil bütçeli Umum Müdürlükler Teşkilâtına hasrû kasredilmiş olduğundan, bu tâbi-re mezkûr daireler dışındaki teşkilâtın hukuk müşavirlerini ithale imkân bulunmadığı, buna mukabil «mutlak, ıtlakı üzerine cari ve kemaline masruftur.» yolundaki tefsir kaidesi muvacehesinde, mutlak olarak zikredilmiş bulunan bu tâbirin umum müdürlükler hukuk müşavirliklerini de şümulüne alacağı tabii olup Büyük Millet Meclisinin, çeşitli sahalardaki ihtisâs elemanlarından terekkübetmesi düşünülen Devlet Şûrasına, hiçbir vekâletin istigal sahasına girmiyen mülhak ve müstakil bütçeli umum müdürlükler hukuk müşavirliklerinden de namzet ve âza seçebilmek hususundaki takdir hakkını taktit ve tahdideden bir karine de mevcut olmadığı; esasen derecesi müsait olmayan hukuk müşavirliklerinin - vekâlet hukuk müşaviri de olsalar - Şûra âzalığına seçilmesine Barem Kanunu hükümlerinin mâni bulunduğu cihetle; gerek vekâletlerin, gerek umum müdürlüklerin üç sene vilâyet memuriyetinde bulunmamış olan hukuk müşavirliklerinden de Devlet Şûrasına namzet ve âza seçilegelmiştir.

Aksine bir kanaat ve mütalâa bile serdedilmeksizin 1938 yılından beri Büyük Millet Meclisi bu şekildeki tatbikiyle tefsiri istenilen maddeden anlamak istediği mânayı ifade etmiş bulunmaktadır.

Bu mucip sebepler muvacehesinde Devlet Şû-

rası Kanununun 2 nci maddesinin F bendinin tefsirine mahal olmadığına karar verilmiş olmakla havalesi gereğince Bütçe Encümenine gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur. Adliye Encümeni Reisi Y.

M. Muharriri	Kâtip
Manisa	Zonguldak
Ş. Ergin	N. Kirişcioğlu
Ankara	Çoruh
Z. Gökçer	M. Önal
Balıkesir	
Söz hakkım mahfuzdur	
V. Asena	

Çorum	Denizli	Erzincan
M. K. Biberöglü	İ. Hadımlıoğlu	S. Perinçek
Erzurum	Erzurum	Eskişehir
Z. Çavuşoğlu	H. Ş. İnce	H. Sezen
Kars	Kocaeli	Konya
K. Güven	S. Dinçer	T. F. Baran
Konya	Kütahya	Malatya
M. Obuz	S. S. Nasuhoğlu	M. Z. Tulunay
Niğde	Samsun	Sivas
H. H. Ülkün	R. O. Gümüşoğlu	Ş. Ecevit
	Tokad	
	O. Hacıbalıoğlu	

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Esas No. 4/91
Karar No. 135

18 . V . 1955

Yüksek Reisliğe

Çankırı Mebusu Celâl Boynuk'un, Devlet Şûrası Kanununun 2 nci maddesinin (F) fıkrasının tefsiri hakkındaki teklifi ve bu husustaki Dahiliye ve Adliye encümenleri mazbataları encümenimize havale edilmiş olmakla tetkik ve müzakere edildi.

Mesele, (Vilâyetlerde en az üç sene memuriyette bulunduktan sonra merkez daireleri umum müdürlüklerinde veya o derecedeki memuriyetlerde yahut Hukuk Müşavirliklerinde hizmet etmiş;) şeklinde tedvin edilmiş bulunan fıkradaki hukuk müşavirlerinin; A. Vilâyetlerde en az üç sene memuriyette bulunmuş olmak şartına tâbi olup olmadığı; B. hukuk müşavirlikleri tâbirinin munhasıran Vekâlet hukuk müşaviri mânasında mukayyet bulunup bulunmadığı hususlarına inhisar etmektedir.

A) Vilâyet memuriyeti meselesi :

3546 sayılı Devlet Şûrası Kanununun tedvinine esas olan o zamanki Hükümet teklifindeki bu mevzua mütaallik metin şudur :

(. . . . .lerden yahut . . . . .lerden yahut evvelce vilâyetlerde en az üç sene memuriyette bulunmuş merkezi daireler umum müdürlüklerinden veya bu derecedeki erkândan yahut Şûrayi Devlet Başmuavinlerinden bulunmak.) Görülüyor ki Hükümet lâiyhası muhtelif katagorideki

memuriyetleri (yahut) kelimesiyle bir birinden ayırarak bir fıkrada toplamıştır. Bu fıkrada hukuk müşavirliklerinden bahsedilmemiştir. Lâ-yihayı tetkik eden Dahiliye Encümeni yahutla ayrılan her katagoriye A, B, C. diye bentlere ayırmakla iktifa etmiş, Adliye Encümeni ise bunlardan F. bendine hukuk müşavirliklerini de ithal ederek bu bendi lâiyhayı son olarak tetkik eden Bütçe Encümenince de aynen kabul edilerek kanuniyet iktisabeden yukarda mâruz şekle sokmuştur.

Tetkik edilen encümen mazbatalarında ve müzakere zabıtlarında bu bende hukuk müşavirlikleri tâbirinin ilâvesine dair her hangi bir mu-cip sebep zikredilmemiş bulunmaktadır.

1. Hükümet teklifinde, bir katagorinin sıfat ve şartları «yahutla» ayrılan diğer katagoriye sâri ve şâmil değildir. (Vilâyet memuriyeti şartının başmuavinlere de teşmili hususundaki bir teklif, «Devlet Şûrasında Başmuavinliğe kadar yükselmiş bir kimsenin idari ve kazai mesail üzerinde kâfi derecede mümarese ve behre kesbetmiş sayılacağı» ileri sürülerek reddolunmuştur.)

2. Hukuk müşavirliği de ayrı bir memuriyet katagorisidir. (Barem Kanuniyle dahi istisnai memuriyetlerden sayılmıştır.)

3. «yahut» kelimesi, aynı yerde ve aynı fonksiyonla kullanıldığı halde Hükümet teklifinde de ayrı katagoriye dâhil olan Başmuavinlere vilâyet hizmeti şartını sirayet ettirmediğine göre Adliye Encümeni metninde (kanun metninde) sirayet ettireceği kabul edilemez.

4. Vilâyet memuriyeti umum müdürlüklerin formasyonunda müessirdir. Bu sebepledir ki umum müdürlükler için bir tayin şartı olarak dahi düşünülmüştür. (Nitekim Şûra Kanununun bu maddesinin müzakeresi sırasında Kastamonu Mebusu Şerif İlden kendisinin de dâhil bulunduğu bir komisyonda bir Memurin Kanunu hazırlanmakta olduğunu, orada umum müdürler için yüksek tahsil şartından başka üç sene vilâyetlerde çalışmış olmanın şart koşulduğu beyanla bu hükme takdimen Şûra Kanununa bu kaydın konmasını temenni ediyor.)

Buna mukabil, vilâyet memuriyeti hukuk müşavirlikleri için bir formasyon veya tayin şartı olarak asla düşünülmemiştir.

5. Hukuk müşavirleri vilâyet memuriyetlerinden yetişmez; bunların vilâyetlerde memuriyet yapmış bulunmaları tamamen tesadüfi ender istisnalardandır. Bunlar daha ziyade avukatlık veya hâkimliklerden yahut Devlet Şûrasından alınırlar. (Nitekim 1950 - 1955 arasında muhtelif daire ve müesseselere, Devlet Şûrası muavinleriyle kanun sözcüleri arasından 8 aded hukuk müşaviri, 2 müşavir avukat, 5 avukat alınmıştır.)

6. Hükümet teklifinde (ve daha önceki Devlet Şûrası Kanununda) Hukuk Müşavirliği mezkûr değildi. Hukuk müşavirleri o derecedeki memuriyetler, «bu derecedeki erkân» tâbirlerinden mündemiçtiler. Filvâki o tarihte mer'î olan: 3190 sayılı Adliye, 3046 sayılı Dahiliye, 2287 sayılı Maarif 2490 sayılı İktisat vekâletleri Teşkilât kanunlarında umum müdürler 90 lira maaşlı 4 neü dereceden memuriyetlerdir. Yine bu kanunlara ve mülhak bütçeli Umum Müdürler Teşkilât kanunlarına göre Hukuk Müşavirlikleri de bâzı vekâletler ve umum müdürlüklerde 100, bâzı vekâlet ve umum müdürlükler de 90 lira maaşlı, üçüncü veya dördüncü dereceden memuriyetlerdir.

Binaenaleyh, metindeki «o derecedeki memuriyetler» tâbirine dâhil ve bunda mündemiç olduğu halde tefrik ve tasrih edilmek suretiyle

(Hukuk müşavirlikleri) nin Adliye Encümeni tarafından lâyhaya derci; ancak ve münhasıran, diğerlerinin tâbi olduğu «vilâyet memuriyeti» kayıt ve şartından bunları kurtarmaya mâtuf olabilir. Encümen mazbatasında veya müzakere zabıtlarında hiçbir kayıt ve mucip sebep bulunmadığına göre; bu tefrik ve tasrihin, hukuk mantıkına istinaden başka türlü izahı mümkün değildir.

Hukuk müşavirliklerinin de müstakil bir bent yapılmamış olması, bu kategoriye başka memuriyet girmediği için iki kelimelik bir bent yapılması lüzumsuz görüldüğünden dolayıdır. Hükümet teklifinde olduğu gibi, aralarında kategorik mahiyet farkı bulunan fıkralardan birinin sıfat ve şartlarının diğerine sirayet ve şümulüne «yahut» kelimesinin mâni olacağı mülâhazasıyla husule getirilen bu za'fı telifi mâzur gösterecek en kuvvetli sebep; bütün bentlere şâmil olması lâzımgelen yüksek tahsil ve yaş şartının müstakil bir bent değil maddenin başında ve bentlerden önce yazılması lâzımgelirken (A) bendi olarak yazılmış bulunmasıdır.

B) «Hukuk müşavirlikleri» tâbirinin «vekâletlerin birinci hukuk müşaviri» mânasında, mukayyet olup olmadığı meselesi :

1. Gerek encümen mazbatalarında, gerek müzakere zabıtlarında tâbirin mukayyet olduğunu gösteren, hattâ işrabeden bir tek kelime bile yoktur, ibare mutlaktır. Ancak, «Hukuk müşavirliği» tâbirinin kanunlarla tesbit edilmiş bir memuriyet ünvanı olarak zikrolunduğu be-dihi olduğuna göre, bu tâbire ünvanları, hususi müesseselerin veya İktisadi Devlet Teşekküllerinin sahipleri veya idare meclisleri tarafından tanıyan hukuk müşavirlikleri giremez. Bunlar devlet memuriyeti de olmadıklarına göre, memuriyet ünvanı da sayılamaz.

Devlet memuriyeti olarak «Hukuk müşavirliği», munhasıran vekâletlerin, mülhak ve müstakil bütçeli umum müdürlüklerin muayyen memuriyetlerini ifade eder.

Vekâletlerle mülhak ve müstakil bütçeli umum müdürlükler teşkilâtı haricindeki, devlet memuriyetlerinde, merkezi idareler veya muhtar ve mahallî idarelerde hukuk müşavirliği yoktur. Böyle teşkilâtlardaki memuriyet ünvanları da kanunlarla tayin ve tesbit edilmiş olup bunlarda ancak «Hukuk işleri müdürlüğü» bu-

lunur. (Dahiliye teşkilât ve memurları kanunları ile Belediye Kanununun 88 nci maddesi.)

Bu itibarla, Dahiliye Encümeninin bu kere tefsir talebi dolayısıyla tanzim ettiği mazbata-da geçen (Nahiye belediyelerinin bile hukuk müşavirleri bulunduğu) yolundaki mucip sebep, hem realiteye, hem de Belediye Kanununun 88 nci maddesinin sarahatine aykırı ve bittabi gayri vârittir. Nahiye belediyesinin değil, İstanbul Belediyesinin dahi hukuk müşaviri yoktur ve olamaz.

Hulâsa «Hukuk müşavirliği» tâbirine ancak ve munhasıran vekâletlerin ve mülhak bütçeli umum müdürlüklerin hukuk müşavirleri dâhil olabilir.

2. İfade mutlak olduğuna göre bu iki teşkilâtın hukuk müşavirlerini de içine alır. Zira; hukukta bir muarefe halini almış bulunan «Mutlak, ıtlak üzere cari ve kemaline masruftur.» tefsir kaidesi bunu icabettirir.

3. Devlet Şûrası âzalarının çeşitli sahalardaki ihtisas ve tecrübe erbabından terekkübemesi, hem Teşkilâtı Esasiye, hem de Devlet Şûrası Kanununun esaslı maksat ve gayelerinden olduğuna nazaran, hiçbir vekâletin iştigal sahasına girmiyen mülhak ve müstakil bütçeli idarelerin işlerinde ihtisas ve tecrübe sahibi olan elemanlardan istifadeyi kanun vâzının nehyetmek değil, bilâkis arzu ve emretmiş olması lâzımgelir ki, bu bakımdan da tâbir umum müdürlükler hukuk müşavirliklerini de iştimal eder.

4. Vekâlet hukuk müşavirliğinin tâyin şartları ile umum müdürlük hukuk müşavirliğinin tâyin şartları arasında bir fark da yoktur. Yani vekâlet müşaviri olabilmek için ayrı bir formasyon, üstün ve farklı bir vasıf ve şart aranmaz.

İkisinin de ifa ettiği vazife birbirinin aynıdır. Hattâ umum müdürlük hukuk müşavirlikleri ayrıca bir de «Muhakemat Müdürlüğü» sıfatını hâizdir. Vekâletlerin dâva işleri, Hazine Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Umum Müdürlüğü tarafından görüldüğü halde, mülhak bütçeli umum müdürlüklerin dâva işleri bunların hukuk müşavirlikleri tarafından görülmekte olduğu cihetle umum müdürlük hukuk müşavirlerinin diğerlerine nazaran da geniş ve çeşitli mevzularda tecrübe ve ihtisas kazanmak imkânına sahip buldukları göz önüne alınır-

sa, tâyin şartları bakımından aralarında fark olmıyan vekâlet hukuk müşavirleri ile umum müdürlük müşavirleri arasında Şûra âzalığına liyakat bakımından bir tefrika sebep ve imkân bulunmamak lâzımgelceği bedahet halinde tezahür eder.

5. İfade mutlak olunca, gerek vekâletler, gerek umum müdürlükler hukuk müşavirlerinin birinci, ikinci - hattâ varsa üçüncü ve dördüncü - olanlarını da şümulü dâhiline alacak mıdır?: Evet. Ancak unutulmamak lâzımgelir ki burada Barem Kanununun takyidatı kendini gösterir ve (100) lira maaşlı olan Şûra âzalığına asgarî (80) lira maaş müktesep hak olarak almış bulunmak şarttır. Bu bakımdan ister vekâlet, ister umum müdürlük hukuk müşaviri olsun hepsi mukayyettir ve binnetice ikinci, üçüncü, dördüncü hukuk müşavirleri emekli vasfını haiz olamazlar. Belki vekâletlerin ikinci müşavirlerinden evsafı haiz olan bulunabilir ki 80 lirayı alabilmek için asgari 18 senelik Devlet memuru olmak lâzımgelceği cihetle bu dereceyi ihraz etmiş bir müşavir artık kâfi derece mümarese ve behre sahibi olacağı muhakkak telâkki edilebilir. Kaldı ki kanuna göre Meclis encümenleri, ayrıca «ilim, ihtisas ve tecrübesiyle temayüz etmiş» olup olmadığını da nazarı dikkate alacaktır.

Devlet Şûrasının bu husustaki görüşü :

Kanunun daha ilk tatbik senelerinde Büyük Millet Meclisinden çıkan 9 . IV . 1941 tarih ve 1223 sayılı Kararın ittihazına vesile olan ve Devlet Şûrası ile Maliye Vekâleti, Divanı Muhasabat arasındaki görüş ve anlayış farkını tebarüz ettiren 6 . III . 1941 tarih ve 54289 sayılı Devlet Şûrası tezkeresinde : Baremin altıncı derecesinde bulunan (yani 70 lira maaşlı) bir hukuk müşavirinin dahi intihabına « . . . Devlet Şûrası Kanunundaki mutlakiyete göre bir mâni tasavvur olunamayacağı» belirtilmektedir. (Bu iddia ile, Şûra âzalığına seçilme kararı ile âzalığın kadro maaşının doğrudan doğruya verilebileceği ispat olunmak istenmiştir.)

Bütçe Encümeni tarafından, Şûra âzalıklarının da Barem ile mukayyet olduğu yolunda itti haz edilip Meclis Umumi Heyetine de kabul ve tasdik olunan karar vesilesiyle Zabıt ceridesine de geçmiş bulunan yukarda tarih ve numarası kayıtlı Devlet Şûrası tezkeresinde, hukuk müşavirliği tâbirinin mutlak olduğu ve bu itibarla Barem derecesi 80 liradan aşağı olan hu-

kuk müşavirlerinin bile âza seçilebileceği ifade edilmiş, Büyük Meclis ifadenin mutlak olduğu iddiasını reddetmişse de Barem derecesinin mü-nasebetiyle mukayyet olduğunu tesbit etmiştir.

Devlet Şûrasının sureti resmîyede ve Büyük Meclise intikal ederek zabıt ceridelerine geçmiş bulunan görüşü de ifadenin mutlak olduğu merkezindedir. Ve bu sebeptendir ki, (16) senelik tatbikatta bir hata mevcut olduğu iddia veya kanaatini beslememiş, devam edegelen tatbikatı takripkâr olmuştur.

Tatbikat :

12 seneden beri, hem vekâletlerin hem de umum müdürlüklerin hukuk müşavirlerinden ve bunların üç sene vilâyet memuriyetinde bulunmuş olmalarını şart saymaksızın lâyuat namzet ve âza seçilmiştir.

Hükmü vaz'eden Meclis ve onun ihtisas encümenleri tarafından yapılagelen bu tatbikat encümenlerin ve Meclisin vaz'ettiği bu hükümle kasdettiği mânâyı tesbit etmiştir. Yani bu tatbikat fiilî bir tefsirdir. Zira, tehalüf ve tenakus da yoktur. Hükme, bu tatbikatın hilâfına bir mâna atıf ve izafesi evvelki seçimlerin butlanına da hükmetmek demektir.

Netice : Yukarıda bertafsil arz ve izah olunan mucip sebeplere göre Devlet Şûrası Kanununun 2 nei maddesinin (F) bendindeki (Hukuk Müşavirlikleri) tâbirinin mutlak olduğu aşikâr olduğundan tefsirine mahal olmadığı kanaatine varılmıştır.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Mazbata Muharriri	
Rize	İstanbul	
<i>İ. Akçal</i>	<i>H. Hüsman</i>	
Bu Mazbata M.	Kâtip	
Zonguldak	Siird	
<i>S. Ataman</i>	<i>B. Erden</i>	
Antalya	Antalya	Aydın
<i>K. Akmanlar</i>	<i>A. Tokuş</i>	<i>Z. Uray</i>
Balıkesir	Çankırı	Çorum
<i>M. H. Timurtaş</i>	<i>T. Uygur</i>	<i>Y. Gürsel</i>
Diyarbakır	Diyarbakır	Elâzığ
<i>Y. Azizoğlu</i>	<i>İ. H. Tiğrel</i>	<i>Ö. F. Sanaç</i>
Gazianteb	Giresun	Kırklareli
<i>E. Cenani</i>	<i>M. Şener</i>	<i>Ş. Bakay</i>
Konya	Ordu	Rize
<i>M. Bağrıaçık</i>	<i>R. Aksoy</i>	<i>H. Agun</i>

Seyhan	Sivas	Trabzon
<i>S. Barı</i>	<i>A. Özel</i>	<i>S. F. Kalaycıoğlu</i>
Urfa		Yozgad
<i>F. Ergin</i>		<i>D. Akbel</i>

Muhalefet sarhi :

Müzakere olunan tefsiri istenmiş mevzu, malûmları olduğu üzere Devlet Şûrası Kanununun müstakil bir maddesi olmayıp 2 nei maddesinin (F) fıkrasıdır.

Bu fıkranın şimdiki metninin ifade ettiği mâna ve maksadı izahtan evvel, madde-nin diğer fıkralarını da gözden geçirmekte fayda mülâhaza etmekteyim.

Çünkü, bu fıkralar Devlet Şûrasına Reis, Daire Reisi ve âza seçilecek zevatın branşlarına göre haiz bulunmaları icabeden sıfat ve dereceleri tadedetmektedir.

Bu sıfat ve dereceleri haiz zevat ki, yüksek bir kaza merciini teşkil ederek reislerin idari fonksiyonları hariç yekdiğerine eşit hak ve salâhiyetlerle vazife göreceklendir.

Binaenaleyh yüksekmüşamahanıza güvenererek maddeyi kısaca okuyayım :

A, fıkrasıyla yüksek mekteplerden mezun bulunup da kırk yaşını ikmal etmiş dedikten sonra,

B) Vekillik, umumi müfettişlik, elçilik etmiş,

C) Tuğgeneral, tuğamiral ve daha yüksek rütbeyi ihraz eylemiş,

D) Müsteşarlıklarda veya valiliklerde bulunmuş,

E) Temyiz Mahkemesi Reis ve âzalıklarında bulunmuş yahut bu memuriyetlere kanunen istihkak kazanmış,

F) Vilâyetlerde en az üç senelik memuriyette bulunduktan sonra merkez daireleri umum müdürlüklerinde veya o derecedeki memuriyetlerde yahut hukuk müşavirliklerinde hizmet etmiş,

G) Devlet Şûrası Başmuavinliğinde en az üç sene durmuş olanlardan ilim, ihtisas ve tecrübeleriyle temayüz eylemiş zevat arasından Büyük Millet Meclisince seçilir denmektedir. Bu maddenin tamamının mütalâasından benim anladığıma göre ;

Devlet Şûrasına Reis, daire reisi ve âza seçilecek kimselerin fıkralarında zikredil-

diği üzere evvelâ sıfatları bakımından, buldukları bransların en yüksek mevki-lerini ihraz eylemiş,

Saniyen dereceleri bakımından da, bugünkü barem mevzuatına göre 90 liradan yukarı maaşa istihkak kesbetmiş bulunmaları icabetmektedir.

Nitekim, halen hiçbir elçi, tuğgeneral, müsteşar, vali, Temyiz Mahkemesi âzası, umum müdür ve muadilinin ve hattâ en az üç senelik Devlet Şûrası başmuavinin maaşları 100 liradan aşağı değildir.

Bu itibarla Şûrayı Devlete âza olabilecek zevatın ikinci maddenin muhtelif fıkralarında sayılan vasıflardan birini haiz olmakla beraber, maaşlarının da askari 90 liralık kadroda terfi müddetini doldurmuş kimse-ler olması gerektiği tezahür etmektedir.

Hakikat böylece açıklandıktan sonra, mevzuubahis.

(Vilâyetlerde en az üç senelik memuriyette bulunduktan sonra merkez daireleri umum müdürlüklerinde veya o derecedeki memuriyetlerde yahut hukuk müşavirliklerinde hizmet etmiş) şeklindeki F fıkrasının tefsir talebi :

A) Hukuk müşavirliklerinde hizmet etmiş olanların vilâyetlerde en az üç sene memuriyette bulunmuş olmak şartına tâbi olup olmadığı,

B) Hukuk müşavirlikleri tâbirinin munhasıran vekâlet hukuk müşaviri manasında mukayyed bulunup bulunmadığı olduğuna nazaran, bunlara ait görüşlerimi arz edeyim :

a) Hukuk müşavirliklerinde hizmet etmiş olanlar, vilâyetlerde en az üç senelik memuriyette bulunduktan sonra, merkez daireleri umum müdürlüklerinde veya o derecedeki memuriyetlerde bulunmuş olanlarla birlikte aynı fıkrada ve, yahut hatvesiyle sayıldığına göre hukuk müşavirlerinin de vilâyetlerde en az üç senelik memuriyette bulunmuş olmaları iktiza ettiği aşikârdır.

Çünkü, aksi maksudolsaydı, hukuk müşavirleri hakkındaki hükümde ayrı bir fıkrada zikredilirdi. Ayrı zikredilmemiş olduğuna göre irtibat, ayniyet ve muadelet derpiş edilmiş olduğuna şüphe yoktur.

Bu görüşün aksini müdafaa eden Ataman arkadaşımızın raporunda, (Hukuk müşavirle-

ri vilâyet memuriyetlerinden yetişmez) denmekte ise de F fıkrasındaki üç senelik şarttan maksat, umum müdür veya muadili veyahut hukuk müşavirinin hali hazır buldukları bransların vilâyetlerdeki küçük kademelerinden yetişmiş olmaları değil, sadece vilâyetlerde üç senelik memuriyet vermekle tecrübe iktisabetmeleri olsa gerektir. Yoksa umum müdürler de doğrudan doğruya vilâyet memuriyetlerinden yetişmemektedirler.

Tâbiri âharla fıkranın maksadı, evvelâ vilâyetlerde de üç sene memuriyet yapmış hukuk müşavirleridir.

b) Yüksek malûmlarıdır ki, vekâletlerin, muhtelif umum müdürlük ve reisliklerin, belediyelerle sair teşekküllerin hukuk müşavirleri vardır. Bunlar bazan birinci, ikinci, üçüncü diye adlandırılmakta ve bu derecelerine göre maaş veya ücretlerini almaktadır.

F fıkrasında kasdolunan hukuk müşavirlerinin de her halde lâalettâyin bir teşekkülün hukuk müşaviri unvanını almış mensubu olmaması lâzımgelir.

Burada kıstas olarak fıkrada mezkûr hukuk müşavirliklerinde hizmet etmiş kimselerin en az aynı fıkrada sayılan merkez daireleri umum müdür veya muadili derecesinde olmaları iktiza eder. Aksi takdirde düşük dereceli bir hukuk müşaviri umum müdür veya muadili ile eşitlik arz edemeyeceğinden kanunun ruh ve maksadına aykırı düşer ve tabii aynı heyette kendinden üstün dereceli zevatla müsavi derecede vazife görmesi pek hazine olur.

Merkez daireleri umum müdürleriyle muadilleri en az 100 liralık kadrolarda vazife gören memurlar olduklarından bunlarla aynı fıkrada yahut diye yer almış hukuk müşavirlerinin dahi en az 100 liralık kadrolu hukuk müşavirlerinden bulunmaları zaruri ve tabiidir.

Tatbikatta ise yüz lira kadrolu hukuk müşavirleri umumiyetle vekâletlerin Birinci Hukuk Müşavirleridir.

Bu itibarla F fıkrası şumulüne meselâ 80 lira maaşlı umum müdürlük hukuk müşavirleriyle Müşavir Avukatların giremeyecekleri aşikârdır. Hem bu 80 lira maaş Muesse-

sat hukuk müşavirlerinin muadili olan zevat Devlet Şûrasında daha başmuavin bile olamamışlardır ki, onların emsalleri bir yerden hukuk müşavirliği unvanını almışlardır diye âza namzedi olabilsin.

Gerçi Ataman arkadaşımızın raporunda :

I - Bâzi vekâlet teşkilât kanunlarında umum müdürlerin maaşlarının 90 lira gösterildiği yazılı ise de sözü geçen kanunları tadil eden hükümlerle merkez daireleri umum müdürlüklerinin kadroları 100 lira olmuştur.

2. Hukuk müşavirliği tâbirinin munhasıran vekâletlerin, mülhak ve müstakil bütçeli umum müdürlüklerinin muayyen memuriyetlerini ifade ettiği beyan edilmektedir.

Halbuki bu ifadeye mesnedolacak kanuni bir hüküm hatırlamıyorum. Aksine olarak tatbikatta sözü geçen teşekküllerden gayri, sair resmî müesseselerin, belediyelerin ve hattâ çeşitli devlet sektörü kurumların, tüccari müesseselerin bile hukuk müşavirleri mevuttur ve bunlar vekâletlerden musadık bütçelerine istinaden veya vergi dairelerine verdikleri beyanlarla bu elemanlarına hukuk müşaviri diye maaş, ücret, tahsisat ödemektedirler.

3. Raporda mülhak bütçeli müesseselerin 80 lira maaşlı hukuk müşavirlerinin F fıkrasına göre Şûrayı Devlete âza olabilecekleri savunulmaktadır.

Bunun abes olduğu yukarda arz edilmiştir kaldı ki, bu 80 lira maaşlı hukuk müşavirlerinin buldukları mülhak bütçeli umum müdürlüklerin 90 lira maaşlı umum müdür muavinlikleri vardır. Umum müdür muavinleri hukuk müşavirlerinin mafevki, ve umum müdüre izafeten de âmiridir. Fakat bu âmirler F fıkrasına göre Devlet Şûrasına âza namzedi olamazlar. Madunlarının ise âza namzedi olmasına hiç cevaz verilemeyeceği bedihidir.

4. Yine raporda, 12 seneden beri f fıkrasının - kanaatimce - RUH ve maksadına aykırı olarak layuad namzet ve âza seçildiği

beyan ve bunların hilâfına muamelenin evvelki seçimlerin butlanına da hükmetmek olacağı ifade edilmektedir.

Geçen iktidar zamanında farzımuhal olarak F fıkrasına aykırı namzetler gösterilmiş ise, bir arkadaşımızın sözü geçen fıkranın tefsiri talebinden ve hakikati halin böylece açıklanmış olmasından sonra eski devirlerde hata yapılmış diye bu hatada ille bizim de ısrarımız şiarımız ve hukuk anlayışımızla kabili telif midir?

Evvelki seçimlerin butlanı keyfiyeti ise ayrı bir mevzudur Yüksek Meclis, hakkı müktesepeleri daima korumuştur.

Hükümetimizin Yüksek Meclise Şûrayı Devlet âza namzetlerini bildirirken eskiden olduğu veya ifade edildiği gibi F fıkrasında sayılan evsafi bihakkın haiz olmıyan zevatı dâhil etmiş olacağını sanmamaktayım.

Gerçi Karma Komisyon, Hükümet namzetleriyle mukayyet değildir bunu bilmekteyim. Fakat hariçten alınacak namzetlerin de en az Hükümetçe gösterilmiş namzetlerin vasıflarına muadil olmaları da zaruridir

Netice, Ataman arkadaşımızın ihzar buyurmuş oldukları rapor beni tatmin etmemiştir. Tezada düşmüşlerdir mantık ve realiteye uymıyan tarafları da var. Beni mazur görsünler.

Tefsir talebi hakkında naçizane görüşüm şudur :

F, fıkrasındaki

1. Hukuk müşavirlerinin de vilâyetlerde en az üç sene memuriyette bulunmuş olmak şartına tâbi oldukları,

2. Bu hukuk müşavirlerinin umum müdürlere muadil Vekâlet hukuk müşavirliklerinde hizmet etmiş,

olmaları iktiza eylediğine karar ittiha-zını teklif ve tensiplerinize arz ederim.

16 Mayıs 1955

Afyon Mebusu
Murad Âli Ülgen

